

Адыгэ макь

Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээт

«Транспорт процессхэм ятехнологие»
зыфилорэ лъэныкъомкӀэ бакалаврэхэмрэ
магистрэхэмрэ гъэхъазырыгъэнхэм
фэгъээзгъэ научнэ-методическэ ыкӀи
экспертнэ советхэм язэхэсыгъо тыгъуасэ
Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ
университетым щыкӀуагъ.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Наукэр,

гъэсэнныгъэр,

транспортыр

Научнэ форумым икызылэу-
хын фэгъэхъыгъэ лофтхъабзэм
хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм
и Лышхъэу ТхъакӀушынэ
Аслъан. Урысыем ишӀолъыр
20-мэ арыт апшӀэрэ еджэпӀэ
32-мэ ялӀыкӀохэр, джащ фэ-
дэу ӀэклӀыб къэралыгъоу Сер-
бием, Донецкэ Народнэ Рес-
публикэм къарыкӀыгъэ хъакӀэхэр
зэхэсыгъом хэлэжыагъэх. «Меж-
дународная Ассоциация авто-
мобильного и дорожного об-
разования» зыфилорэ органи-
зацияеу УФ-м гъэсэнныгъэмрэ
шӀэныгъэмрэкӀэ и Министер-
ствэ епхыгъэр лофтхъабзэм
кӀэщакӀо фэхъугъ. Ар апшӀэ-
рэ еджэпӀэ 250-рэ фэдизмэ
адэлажъэ. Адыгеим зэхэсыгъор
щырегъэкӀокӀыгъэным АР-м и
Лышхъэу дыригъэштагъ.

ТхъакӀушынэ Аслъан лоф-
тхъабзэм пӀублэ псалъэ кы-
щишӀызэ, къэзэрэугъоигъэхэм,

хъакӀэу къэкӀуагъэхэм шӀуфэс
гушыӀэхэмкӀэ закыфигъэзагъ.
Мыщ фэдэ форум республи-
кэм зэрэщызэхашагъэм мэхъа-
нэшхо илӀэу ылытагъ. Зэхэщак-
лохэм рахъухъэгъэ пстӀэури

Форумым хэлажӀэхэрэр транспорт
сэнахъатхэмкӀэ кадрэхэм ягъэхъазырын
илофыгъохэм атегушыӀэштых, джащ фэдэу
егъэджен амалхэмкӀэ Урысые зэнэкъокъоу
«Технология транспортного процесса»
зыфилорэм иапэрэ едзыгъо
изэфэхъысыжӀхэр ашӀыштых.

къадэхъунэу, ялофшӀэн шуагъэ
кытынэу афӀэлӀуагъ. Непэ
Адыгеим иэкономикэ хэхъоны-
гъэу ышӀыхэрэм, анахъэу анаӀэ
зытырагъэтырэ лъэныкъохэм
республикэм и Лышхъэу кӀэ-
кӀэу къащыцугъ. ЗегурылӀоньгъэ

ыкӀи мамырныгъэ зэрылӀэ рес-
публикэм ибаиныгъэ шӀхъалӀэу
ылытагъэр мыщ щыпсӀэрэ
цӀыфхэр ары. Къэралыгъом
иэкономикэ хэхъоныгъэхэр
ышӀынхэмкӀэ мэхъанэшхо зи-

Ӏэхэм ащыцӀэу ТхъакӀушынэ
Аслъан кыгъээнэфагъ транс-
портым епхыгъэ илофыгъохэм
хэшӀыкӀ афызилэ специалист-
хэм ягъэхъазырын. Форумэу
зэхашагъэр ащ фӀелорышӀэштӀэу
ылытагъ.

— НэмыкӀ апшӀэрэ еджа-
плӀэхэм ялӀытыгъэмэ, лоф-
тхъабзэр зыщыклорэ Мыекъо-
пэ къэралыгъо технологическэ
университетыр джыри ныб-
жыкӀ. Арэу щытми, илӀэс
зэкӀӀыкӀохэм гъэхъэгъэшӀухэр
ышӀынхэ ылыӀыкӀыгъ, Урысыем
имызакъоу, ӀэклӀыб къэралыгъо-
хэм къарыкӀыгъэ студентхэр
щеджэх. ШӀэныгъэлэжӀэу, док-
торэу, кандидатэу лутыр бэ.
Наукэр щымылӀэу къэралыгъор
ыпӀкӀэ пыкӀотэн ылыӀыкӀыштӀэп.
Непэ тиуниверситет щыклорэ
зэхэсыгъом кыдӀыхэлӀытагъэу
гъэсэнныгъэм илӀэныкӀо
шӀхъалӀэхэм, илофыгъо зэфӀэш-
хъафхэм, бакалаврэхэм ыкӀи
магистрэхэм ягъэхъазырын
шуагъегушыӀэшт. Лофхэм язытет
нахъышӀу шӀыгъэнымкӀэ хэкӀы-
плӀэу щыӀэхэр, пшӀэрылӀэ шӀхъа-
лӀэхэр жьугъээнэфӀыштых. Ащ фэдэ
еклопӀакӀэм шӀогъэшхо кызы-

ритыштӀым щӀэч хэлӀэп, —
кыӀуагъ ТхъакӀушынэ Аслъан
къэзэрэугъоигъэхэм закыфи-
гъазззэ.

АР-м гъэсэнныгъэмрэ шӀэны-
гъэмрэкӀэ иминистрӀэу Хъуажь
Аминэт, Мыекъопэ къэралыгъо
технологическэ университетым
иректорэу Къуижъ Саидэ, ав-
томобиль транспортымкӀэ До-
нецкэ академием иректорэу
Ирина Энглезе, Сербием кы-
кӀыгъэ лӀыкӀохэр, нэмыкӀхэри
нэужым къэгъушыӀагъэх, зэхэ-
сыгъом кышӀалӀэтыгъэ илофыгъо-
хэм мэхъанэу аратырэм, ап-
шӀэрэ еджаплӀэхэм язӀепхыныгъэ
гъэпытӀэгъэным пае зэшӀохыгъэн
фаехэм, нэмыкӀ лъэныкъохэм
къатегушыӀагъэх.

Къуижъ Саидэ кызырӀуа-
гъэмкӀэ, зипӀэщэ апшӀэрэ еджа-
плӀэм илӀэс пчъагъэ хъугъэу
транспортым епхыгъэ сэнахъат-
хэмкӀэ кадрэхэр егъэхъазырых,
ащӀкӀэ опытышхо ӀӀкӀӀӀ. ИлӀэс
20-м кыкӀлоцӀ специалист минрэ
ныкӀорэ фӀедиз мы еджаплӀэм
кычыӀлӀушыгъ. Непэ ахэр Урысы-
ем иэкономикэ илӀэныкӀо зэ-
фӀэшхъафхэм, ӀӀкӀыб къэралы-
гъохэм ащӀэлажӀэх. Мы лъэны-
къомкӀэ къэралыгъом ит апшӀэ-
рэ еджаплӀэхэм ыпшӀӀӀкӀэ зи-
гугъу къэтшӀыгъэ Ассоциацием
зӀепхыныгъэ адырӀӀэу лоф адашӀӀ.

МӀфӀэ заулэм кыкӀлоцӀ фо-
румым хэлажӀэхэрэр транспорт
сэнахъатхэмкӀэ кадрэхэм ягъэ-
хъазырын илофыгъохэм атегу-
шыӀэштых, джащ фэдэу егъэ-
джен амалхэмкӀэ Урысые зэ-
нэкъокъоу «Технология транс-
портного процесса» зыфилорэм
иапэрэ едзыгъо изэфэхъысыжӀ-
хэр ашӀыштых. ЗэхэщакӀохэм
зэрагъэнэфагъэу, гъэсэнныгъэм,
наукэм ялофыгъохэм зэрагъэ-
ушыӀэштхэм имызакъоу, Ады-
геим ичыӀпӀэ дахэхэр хъакӀэхэм
арагъӀӀӀэгъушӀыгъ, республикэр
шӀукӀэ агу кыӀнэжыным анаӀэ
тырагъэтышт.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

(Тикорр.).

Шэжым итамыгъэх

Урысые эколого-патриотическэ Иофтхьабзэу «Дерево Победы» зыфиорэр мы мафэхэм Мыекъуапэ щыкӀуагъ.

Илъэс 16-кӀэ узэкӀэлэбэжымэ, Теклоныгъэм ибульварэу Черемушкэм щэгъапсыгъэм чыгӀгъэ 20 щэгъэтысхьагъ. ЧыгӀгъэ цыкӀухэм кӀалэр кӀагъэдэхэшт. Хэгъэгъу зеошхом лӀыхъужьныгъэ зэрахъзэ хэкӀодагъэхэр зэращымыгъупшэхэрэм, яшӀжэ зэрагъэлапӀэрэм ар ишыхъатышт.

Хэгъэгъу зеошхом Теклоныгъэ кызышыдаыхыгъэр илъэс 71-рэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ Иофтхьабзэу зэхащэнхэу рахъухьагъэхэм мыр ащыщ. Мыекъопэ кӀэлэ администрацием ныбжьыкӀэ ИофхэмкӀэ и Комитет ялӀпылӀэгъоу Мыекъопэ кӀэралыгъо технологическэ университетым истудентхэмрэм мы апшӀэрэ еджапӀэм иполитехническэ колледж зэхи-

щэгъэ волонтерскэ купэу «Доброволец» зыфиорэм хэтхэмрэ кӀэлэегъаджэхэр ягъусэхэу чыгӀхэр агъэтысхьагъэх. Ветеранэу Урысые флотым иморякхэм я Союз ишӀолыыр отделение ипашӀэу, контр-адмиралэу Тхьагъэпсэу Мэдждьдэ, заом хэлэжъагъэу, отставкэм щӀлэ подполковникэу Иван Бравко, комсомолым иветеранхэу, общественнэ организациеу «Воспитанники комсомола — мое Отечество» зыфиорэм хэтхэр Иофтхьабзэм кырагъэблэгъагъэх. Теклоныгъэ кыдзыыхыгъэхэу, хэгъэгъум пае зыщӀлӀэныгъэ зытыгъэхэр зэращымыгъупшэхэрэмкӀэ зэрафэрэхэр кӀэгъушылӀэгъэ пстӀэуми кыхагъэщыгъ. Нахьыжхэр ящыс-

техыпӀэу яхэгъэгъу шӀу зэралӀэгъун фаер ныбжьыкӀэхэм кӀэралыагъ.

Теклоныгъэм и Мафэ ехъулӀэу «Георгиевская лента», «Солдатская кухня» зыфиорэхэр Иофтхьабзэхэри зэхащэщытх. Джащ фэдэу «Бессмертный полкри» тиурам шхьалэ «рыкӀошт».

Мэлылфэгъум и 16-м Советскэ Союзм и ЛӀыхъужьэу Д. В. Зюзиным ыцӀкӀэ щыт скверыр студентхэм агъэкъэбзэшт, лӀнчӀэ аллее щэгъэпсышт.

НыбжьыкӀэхэр мыщ фэдэ Иофтхьабзэхэм ягуапэу ахэлэжъэх. Тихэгъэгъу кӀэзыухъумагъэхэу, непэрэ мафэр кытэ-зыгъэлӀэгъугъэ нахьыжхэр зэращымыгъупшэхэрэр, шхьэ-кӀафэ зэрафашӀырэр ащкӀэ кӀагъэлагъо.

ПАТӀЫКЪО Анет.

МВД-м КЪЕТЫ

Тхьамафэм ихъугъэ-шӀагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кӀоцӀ ИофхэмкӀэ и Министерствэ кызыртырэмкӀэ, мэлылфэгъум и 4-м кыщегъэжъагъэу и 10-м нэс республикэм бзэджэшӀэгъэ 78-рэ щызэрахьагъ.

Ахэр: тыгъуагъэхэу 27-рэ, гъэпцӀагъэ зыхэлӀ бзэджэшӀэгъэ 6, машинэр рафыжъагъэу 1, хъункӀэн бзэджэшӀагъэу 3, нэмыкӀхэри. Экономикэм ыльэныкӀокӀэ хэбзэгъэуцугъэр гъогъгъуи 6-рэ аукуагъэу хэбзэхъумэкӀо кӀулыкӀухэм кыхагъэщыгъ. БзэджэшӀагъэ зезыхьэгъэ нэбгыр 52-рэ агъэунафыгъ, зэхафын алӀэкӀыгъэр процент 65-м ехъу.

БлӀэкӀыгъэ тхьамафэм Адыгеим игъогъухэм хъугъэ-шӀэгъэ 9 кӀатехухьагъ. Ахэм нэбгыри 5 ахэкӀодагъ, нэбгыри 8-мэ шӀобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кӀэрысхэу водитель 52-рэ кӀаубытыгъ, гъогъурыкӀоным ишапхьэхэр гъогъу 3001-рэ аукуагъэу кыхагъэщыгъ.

Иоф рагъэшӀэшт

Республикэм икӀэлэ шхьалэ щыпсэурэ бзылфьыгъэм ыльэныкӀокӀэ кызылӀуахыгъэ уголовнэ Иофым Мыекъопэ кӀэлэ хьыкумыр хӀплъагъ.

ЫшӀлӀэз кӀэбар нӀпцӀ зэригъэлугъэмкӀэ ар агъэмысэ.

Мзэз зауӀкӀэ узэкӀэлэбэжымэ, машинэр зэрэрафыжъагъэм фэгъэхыгъэ кӀэбар УФ-м хэгъэгъу кӀоцӀ ИофхэмкӀэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ щӀлэм идежурнэ часть кыӀэкӀэхьагъ. Бзылфьыгъэм кызырлотагъэмкӀэ, иавтомобилэу ВАЗ-21099-р амыгъэунафыгъэ бзэджэшӀэм шӀурифыжъагъ. Полицием икӀулыкӀушӀэхэм оперативнэ-лӀыхъун ыкӀи техникескэ Иофтхьабзэхэр зэхащэгъэх, ау ащ изэфэхьысыжхэм кызырагъэлӀэгъуагъэмкӀэ, бзылфьыгъэм пцӀы ыусыгъ. Арэу щытми, бзылфьыгъэр кызырлотагъэмкӀэ, имашинэ зэрэшӀурафыжъагъэр полицейскэхэм агуригъалоштыгъ. Хэбзэхъумаглохэм Иофыр зэхафыгъ, кӀэбар нӀпцӀ зыгъэлугъэм ыльэныкӀокӀэ зэфэхьысыжгъэнэфагъэ ашӀыгъ. Судым иунашӀокӀэ сыхат 220-м телытэгъэ шӀокӀ зымылэ ИофшӀэнхэр ащ ыгъэцӀэкӀэштх.

Зэрары сомэ мин 400-м ехъугъ

Илъэсэу тызхэтым ищылэ мазэ тыгъон бзэджэшӀагъэ Мыекъуапэ щызэрахьагъ.

Илъэс 56-рэ зыныбжэ бзылфьыгъэр сыхат зауӀэм кыӀокӀоцӀ иунашӀокӀэ, дышъэм хэшӀыкӀыгъэ хьапщыпхэр ахьцэрэ шӀуатыгъугъэх. Зэрары сомэ мин 400-м

ехъугъ. Следственнэ-оперативнэ купым икӀулыкӀушӀэхэм зэрагъэунафыгъэмкӀэ, бзэджэшӀэм фэтэрым ипчӀэ екӀурэ лункӀыбзэ кыгъотыгъ, ащкӀэ кыӀуиыхи, унэм ихьагъ. Хэбзэхъумаглохэм зэралытагъэмкӀэ, бзэджашӀэр «ӀепӀэлэс» ащ фэдэ ИофхэмкӀэ, кӀын ымылӀэгъоу унэм зэрихьагъэм дакӀоу, дышъэм хэшӀыкӀыгъэ пкыгъохэр ыкӀи ахьцэр зыдӀэщылӀ чыпӀэр псынӀкӀэу кыгъотыгъ. Следственнэ ыкӀи оперативнэ Иофтхьабзэхэм яплан полицием икӀулыкӀушӀэхэм зэхагъэуцагъ. Ащ ишӀуагъэкӀэ, мэфитӀум кыӀокӀоцӀ бзэджашӀэр агъэунафын ыкӀи кӀаубытын алӀэкӀыгъ. Мыщ дэжым зышӀогъэшхо кӀэкӀуагъэр дышъэм хэшӀыкӀыгъэ пкыгъоу атыгъугъэхэм ятеплӀэ зыфэдэр кызылӀотыкӀырэ кӀэбарыгъ гъунэгъу шӀолпырхэм ащӀлэ полицием иотделхэм зэрафагъэхьыгъэр ары. АщкӀэ хьапщыпхэм ащыщхэр Ставрополь краим кыщашӀэжыгъэх. Бэ темышӀэу илъэс 30 зыныбжэ бзэджашӀэр кӀаубытыгъ, ышӀагъэми ар еуцӀолӀэжыгъ. Уголовнэ Иофэу кызылӀуахыгъэр судым зэхифынэу ӀэкӀагъэхьагъ.

БзэджашӀэр псынӀкӀэу кӀаубытыгъ

Полицием икӀэлэ от-дел иуголовнэ розыск икӀулыкӀушӀэхэм хъункӀэн бзэджэшӀагъэ зезыхьэгъэ хъулыфьыгъэр кӀаубытыгъ.

2016-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 7-м Мыекъуапэ щыпсэурэ илъэс 25-рэ зыныбжэ пшӀэшӀэ ныбжьыкӀэр хэбзэхъумаглохэм кӀяолӀагъ. Ащ кызырлотагъэмкӀэ, унэгъо ИофшӀэнхэм ягъэцӀэкӀэнкӀэ ӀэпылӀэгъу кӀафэхъунэу хъулыфьыгъэ горэ аштагъ. Мафэ горэм бзылфьыгъэ ныбжьыкӀэр нахьыжъэу кӀэкӀожыгъэ ыкӀи унэ кӀоцӀым хъулыфьыгъэр итэу риубытагъ. Бысымгуащэр шӀэжыкӀэ ыгъэщынзэ, дышъэм хэшӀыкӀыгъэ хьапщыпхэр, телевизоры, мобилӀнэ телефоныр ыкӀи ахьцэр кызырлотагъэхьагъ, бзэджашӀэм зигъэбылӀыжыгъ. Мыщ епхыгъэу хэбзэхъумаглохэм уголовнэ Иоф кызылӀуахыгъ. Охьтэ кӀэкӀым кыӀокӀоцӀ бзэджашӀэри агъэунафыгъ. Полицейскэхэм оперативнэ-лӀыхъун Иофтхьабзэхэр рагъэкӀокӀызэ, ар зэрыс таксир агъэунафыгъ. Охьтабэ темышӀэуи кӀаубытыгъ. Ытыгъугъэхэм ащыщхэр ломбардым чилӀхьанхэу бзэджашӀэр игъо ифагъ. Джырэ уахьтэм уголовнэ Иофыр зэхафы.

АР-м хэгъэгъу кӀоцӀ ИофхэмкӀэ и Министерствэ ипресс-кӀулыкӀу.

КӀэбары аӀэкӀигъахьэзэ ышӀышт

Федеральнэ кӀэралыгъо бюджет учреждениеу «ФКП Росреестра» зыфиорэм икӀутамэу Адыгэ Республикэм щыӀэм (Кадастрэ палатэм) унэщӀо гъэнэфагъэу кыдӀэкӀыгъэм тегъэпсыхьагъэу амыгъэкощырэ мылькумкӀэ фитыныгъэхэм я КӀэралыгъо реестрэ зыкӀ кӀэбарэу итыр 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м кыщыублагъэу цыфхэм аӀэкӀигъахьэу ригъэжъагъ.

ЫпкӀэ хэмылӀэу кӀэбарыгъ кызырлӀэкӀэгъэхьан зылӀэкӀыштхэр цыфхэу ыкӀи организацие гъэнэфагъэхэу ащкӀэ фитыныгъэ зӀлӀэхэр ары.

КӀэралыгъо реестрэм амыгъэкощырэ мылькумкӀэ кӀэбар икӀу ит. Ащ фэдэ мылькоу ащӀнэу е ащӀфынэу зыфаехэм арест тельмэ агъэунафын, нэмыкӀ Иофыгъоу кӀэуцухэрэми защагъэгъозӀэн алӀэкӀышт.

Амыгъэкощырэ мылькур чыпӀэу зыдӀэщылӀэм емылытыгъэу непӀкӀэ Кадастрэ палатэм кӀэбар икӀу мы лӀэныкӀо-хэмкӀэ аӀэкӀегъахьэ:

— *КӀэралыгъо реестрэм кы-хэтхыкӀыгъэу амыгъэкощырэ мылькумкӀэ фитыныгъэ зӀлӀэр;*

— *нэужым а фитыныгъэр зыфэгъэзагъэ хъугъэр;*

— *мылькумкӀэ фитыныгъэ зӀлӀэм ипсауныгъэ изытет (иакъыл-кӀэ щыкӀагъэ иӀэмэ);*

— *амыгъэкощырэ мылькум-кӀэ кӀэбарыгъ кызырлӀэкӀэгъэхьа-гъэхэм яхьылӀэгъэ справкэхэр.*

Кадастрэ учетымкӀэ кӀулыкӀуым хэтрэ цыфи ищыкӀэгъэ кӀэбарыгъ Ӏэклигъэхьан ыльэкӀышт. АщкӀэ амал зэфэшхьафхэр агъэфедэх: электроннэ документэу Росреестрэм иофициальнэ сайт

итыр (www.rosreestr.ru), почтӀэкӀэ агъэхьырэ тхылыпӀэ документхэр ыкӀи Кадастрэ палатэм иофициальнэ сайт (www.kadastr-O1.ru).

Ахьцэр агъэхьын хъумэ, бланкхэмрэ банкым иреквизитхэмрэ, джащ фэдэу ахьцэр зыфедизымрэ мыщ фэдэ сайтхэм арагъотэшт: (www.fkprf.ru), (www.kadastr-O1.ru). Ахьцэр банкхэм яотделение-хэмкӀэ, терминалхэмкӀэ атын алӀэкӀышт. УпчӀэ шӀуилэ хъумэ, Кадастрэ палатэм ичӀыпӀэ кӀутамэ, пшӀэрылӀ зэфэшхьафхэр зыгъэцӀэкӀэрэ Гупчэм исыд фэдэрэ офиси зафӀэжъугъэзӀэн шӀульэкӀышт.

В. А. ПУТИЛИНА.
Федеральнэ кӀэралыгъо бюджет учреждениеу «ФКП Росреестра» зыфиорэм икӀутамэу Адыгэ Республикэм щыӀэм иотдел иинженер.

ПшӀэдэкӀыжэ арагъэхьышт

Хэбзэхъумаглохэм зэхащэгъэ оперативнэ Иофтхьабзэхэм яшӀуагъэкӀэ, синтетическэ наркотикхэр зыща-лыгъ чыпӀэ кыхагъэщыгъ.

КӀаубытыгъэ бзэджашӀэхэр ныбжьыкӀэх, ахэм илъэс 18 — 19 аныбжэ. Унэу зэрысыгъэхэм «соль» ыкӀи «спайс» зыфалорэ наркотикхэр кырагъотагъэх.

НыбжьыкӀэхэм ежэ ашӀхьэкӀэ наркотикыр агъэфедӀэн гухэлӀ яӀэу кӀащӀэфыгъэу кӀауагъ. Цыф

лумыкӀэхэу гъэбылӀыгъэ чыпӀэ гъэнэфагъэм ар кӀафычӀальхьэщыгъ. БзэджэшӀагъэ зэрэзэрахьагъэм кӀалэхэр еуцӀолӀэжыгъэх.

Мыщ епхыгъэу хэбзэхъумаглохэм уголовнэ Иоф кызылӀуахыгъ. Нэужым кызырлӀэкӀыш-

гъэмкӀэ, зы ныбжьыкӀэм мыщ фэдэ бзэджэшӀагъэ зэрихьагъэу условнэу илъэсыщ хьапс тельыгъ. Джи ащ ыхьышт пшӀэдэкӀыжыгъэр нахь агъэлӀэ-шышт.

(Тикорр.-)

ПУНЫГЪЭ ЮФЫГЪУ

Шушлэныр — нарт шэн

Мэрэтыкъо Казбек тиреспубликэ шызэлъашлэрэ режиссер, исэнэхъаткIэ шIэныгъэ куу зилэ цыф.

Апэрэ сэнэхъатэу драмэм итеатрэ ирежиссерыр зызэрегъэгъотым ыуж телевидением-рэ кинонрэ ярежиссер сэнэхъатри кызылэкигъэхъажыгъ. Адыгэ къэралыгъо телевидением иапэрэ режиссерыгъ. Тилъэпкъ театри спектаклэхэр

цигъэуцугъэх. Джы Москва кIожыгъэу щэлажъэ.

Мэрэтыкъо Казбек сериалыбэ ыгъэуцугъ, ахэм ащыщых телеканалэу НТВ-м серие 80 хуэрэ «Врачмэ ялоф» («Дело врачей»), серие 380-рэ хуэрэ «Судым ыпэкIэ» («До суда»);

телеканалхэу «Мир», «Интер» зыфилохэрэм сери 100 хуэрэ «Сигунэгъухэр» («Мои соседи»), Апэрэ каналымкIэ фильмэ пчъагъэ.

Спектаклэ зэфэшхъафыби ыгъэуцугъ. Ахэм ащыщых Д. Фонвизиним ипъесэу «Недоросль», Ж.Б. Мольер ипъесэу «Жорж Данден», В. Соллогуб исэмэркъэу пьесэу «Гушъабэм итхъамыклагъу», нэмыкIыбэхэр. Ти Адыгэ къэралыгъо телевидение ихъарзынэц Мэрэтыкъом тырихыгъэхэу телефильмэ пчъагъэ чIэлъ. Актер хуэмэ зышIоигъо нэбгырабэ Мыекъуапэ ар шыпсэу зэхъум искусствэхэм яучилищэ щыригъэджагъ, джы къалэу Москва Г. Седаковым драмэмкIэ иеджэпIищмэ ащырегъаджэх.

Сэнаушыгъэ ин зыхэлъ Мэрэтыкъо Казбек «Адыгэ макъэм» еджэхэрэм агу кызылэзгъэкIыжырэр ащ джыри зылоф гъэшлэгъон ыгъэцэкIагъэш ары. Казбек сэ зышлэрэр бэшагъэ, тызэдэлэжъэнэуи хуыгъэ, ар нарт эпосым фэагъэу, режиссерынэцIэ ащ хэллэрэ цыф. Анахъэу ыгу зыфакIорэр нарт Саусэрыкъу.

Нартыр лыхъужмэ ахалытэным пае псэемыблэжъэу ем пэшIуеклоу лыгъэшхо зэрихъан фае. Нартмэ ащыщэу Саусэрыкъо исурэт апэу зышIыгъэмэ ащыщ Адыгеим инароднэ сурэтышIэу Мэрэтыкъо До-

лэт. Долэт Саусэрыкъо итеплэу кыхихыгъэр Адыгэ Республикэм итамыгъэ тырагъэуцагъ.

Мэрэтыкъо Долэт иунэкъошэу Мэрэтыкъо Казбек режиссер, кIэлэегъадж. БэмышIэу кIэлэцIыкIухэмрэ ны-тыхэмрэ апае нарт эпосым епхыгъэ сюжетмэ атыхыгъэу сурэтхэу бгъэлэжъынхэ фаехэр зыдэт лофшIагъэр зэхигъэуцагъ.

Тилъэпкъ икультурэ ианыхлэплэ дунэу — нартмэ ядунэу — кIэлэцIыкIухэр ны-тыхэм сурэтхэм ягъэлэн адагъэцакIэзэ хашэнхэ алъэкIышт. КIэлэцIыкIур плугъэн-гъэсэнымкIэ гъэлэным мэхъэнэ ин иI. Сыда плэмэ илъэпкъ культурэ

идышъэ кIэн творческэ еклопакIэ хэлъэу зэригъэшлэнэу амал кыреты, еж кIэлэцIыкIуми исэнаушыгъэ хегъахъо. Сурэт шIыгъэм игъэлэн кIэлэцIыкIум джау сымдм лъэхимынэу, нахыжмэ ащыщ кIэрысэу зы нарт лыхъуж горэм икъэбар филуатэмэ нахышIу.

Сурэтхэр зышIыгъэхэр Олег Адаменкэр ары. Бгъэлэжъын фэе сурэтхэр зэзыгъэгъотын горэ кышъухэкIынкIи хуэнэу проектым иавтор зесэIом, иэлектроннэ адрес къэстхынэу изын къыситыгъ. Ар мары: Мэрэтыкъо Казбек meret58@yandex.ru.

АДАЛАН Ларис.

ТЕКIОНЫГЪЭМ И МАФЭ ИПЭГЪОКИ

ШыIэныгъэ гъогур кIэпкIуКIыжъынэу зэрэщымытым зыфэдэ къэмыхъугъэу гъэшIэгъон хэлъ. ЕтIани аныхъ гъэшIэгъоныр цыф пэпчэ игупшысэхэмкIи, иакъылкIи, пытагъэу ыкIи шъэбагъэу хэлъымкIи адрэхэм афэмыдэу, къахэщэу зэрэщытыр ары.

Илъэси 8-кIэ узэкIэлэбэжмэ, силъапIэу, сигупсэу, шIу дэдэ слъэгъоу, лъытэныгъэшхо зыфэсшырэ ситатэу МатIыж Кушыку сищылэныгъэ хэкIыжыгъ. Сыгу егъэшлэрэ лыхъужэу ар кIынэжыгъ.

КъэсэшIэжы, районим шызэлъашлэрэ сурэтышI Iэпэлэсэм «Сэ унашъо къысфашыгъ» ыIуи, ситатэ бгъэхэлъ лъапIэхэу — орденхэу, медальхэу ззошхом кыщицIагъэхэу зыхыригъалъэхэи, тыхакIэц итIысхъэхэи мэфэ заулэрэ сурэт ышIыгъ.

ЕтIанэ сятэжъ кызыхъугъэр илъэс 85-рэ зыхъугъэ мафэм тирайон ипащэ цыф купышхо игъусэу тадэжъ къаклохи, кыфэгъушIохи, тешIыкIыгъэ сурэтым шIухъафтынхэр игъусэхэу къыратыгъагъ. СшынахыкIэ цыклоу Адэмрэ сэрырэ сурэтым тыкIэрытэу тшIогъэшIэгъонэу бгъэхэлъхэм тяплъыэ, титатэ сеупчIыгъ: «Тат, сыдэу ба убгъэ хэлъыр. Тидэ кыпхыгъа мыхэр?» сIуи.

ЕгъашIэм сщыгъупшэщтэп сятэжъ къытфилотэгъэ къэбархэр. Шъхъацыр къэрабэу, макъэр шъабэу, гукIэгъушхо зыхэлъ титатэ ащ фэдиз гъэхъагъэ иIэми сшIагъэп. СэркIэ ар ошIэ-дэмышIэ шIэныгъэу хуыгъэ. ТышIоцIыкIоу заом игугъу къытфилышIыгъэп. А мафэм кышIотэгъэр сыригъусагъэм фэдэу сынэгъу экIэ кыкIэуцагъ. Ащ итеклоныгъэ гъогу псын-кIагъэп. Ошъу къехырэм фэ-

дэу лыгъэр къефэхышIыгъ, яшъуй макъэ шъхъацышъор ыгъэтэджэу щэхэр къатырипхэщыгъэ... Щэ къаулагъ, контузие хуыгагъэ, ау ыгу мIодэу, лыгъэу хэлъым кышIымыкIэу ыпэ ригъэхъугъ.

— Тидэ заор о щыуухыгъа? УпчIэу естыгъэм иджэуап къыримытыжъэу тIэклурэ зи кымылоу шысыгъ. ЕтIанэ гупшысэм зыкыхычыгъ.

— Тидэ кышIысыухыгъ плугагъа? Марыба, — ыIозэ, медалэу «За освобождение Праги» къысфищэигъ.

Мыщ щыклогъэ заом ситатэ уIэгъэ хылыгъ хихыгъ, госпиталым бэрэ чIэлъыгъ. Илахылхэм къафэтхэн ымылэкIэу охътабэ тешIагъ. Ышыпхуу гэмэкIэу ыш зыхэт частым тхагъэ, ялъэлугъ къыфалопшынэу МатIыж Кушыку къехъулагъэр, икъэбар бэшагъэу кызыэранэмысырэр.

Башэ темышIэу татэ иныбджэгъу джэуап кытыжыгъ:

«...Адыгэ къоджэ чыжъэм шыщэу, сшыпхуу лъапIэу Сас! Фронтым кыкIэу сэлэм кыосэхы. Пшэу Кушыку псау ыкIи цынэ ымышIэу фашистхэр зехекъутэ. Орденхэмрэ медальхэмрэ ыбгъэу агъэкIэракIэ. Ащ фэдэ шым урыгъушхонэу щыт, зэрэчылэу, экIэ Адыгеим шыпсэухэрэр рыпагэхэу «Ар — тэ тилъэпкъэгъу» алон алъэкIышт.

Шъори зэрэшъуфэлъэкIэу шъулажэ, шъуилофшIэн дэгъукIэ

фронтым шъуишIуагъэ къежыгъэкI, коцышъхэ пэпчэ, натарыфышъхэ пэпчэ пным щэу тефэ. Джа экIэ зэхэтэу ти ТекIоныгъэ ихэхъоныгъэ флажъэ, ари чыжъэжъэп. Джыдэдэм шъушэу Кушыку кышъуфэтхэн ылъэкIыштэп, ащ мэхъанэшхо зилэ пшъэрылъ гъэнэфагъэ ыгъэцакIэу къэт, тэгугъэ ыужым макъэ кышъуи-гъэлунау. ШъугушIоу Тхъэм шъушэу шъулуегъэкIэжы! Тэри тирам мэфэкIышхо къытхъащт — къэсышт текIоныгъэр».

СыкIэлэ цыкIугъ нахъ мышIэми, ситатэ ымэкъэ шъабэкIэ къысфилотэгъэ къэбархэр джыри стхъакIумэ итых:

— Сыкъызыщыхъугъэр мы тызщыпсэурэ къуаджэу Хьатикъуай. Уахътэр, сикIап, кыныгъэ. Колхозэу сятэ зыщылажъэщыгъэр зэхашэгъэ къодыагъ, зыпкъ иуцощыгъэ ныIэп. Унэгъо Iужъоу сабыибэ зилэхэм тащыщыгъ. Тятэ жъы дэдэу дунайр ыхъожыгъ, ащ кыхэкIэу, санахыкIагъ нахъ мышIэми, сышъэожъыети, нахыжыгъор сэ кыстэфагъ. Я 7-рэ классыр Хьатикъое еджаплэм кызыщысэхым, еджэным езгъэхуэнэу амал згъотыгъэп. Тянэ Iэпылэгъу ищыкIагъэти, колхозым сыхахы кыулыкIум сэклофэ сыщылэжъагъ.

Гъатхэм, 1940-рэ илъэсым, бело-фин заом хэлэжъэгъэ дзэклопIым колхозым кыгъэзэжыгъ. Ащ ыбгъэу медалэу «За отвагу» хэлъыгъ. Колхоз тхъаматэу Цэй Теуцожь ХьацIыкIу ыкIор кIэлаклэм къеупчIыгъ:

— Кушыку, мыщ фэдэ тын лъапIэ къэбгъэхъэн плъэкIыныя?

— Ащ Iофыр нэсымэ, сэри кьогъу сыкъохажыщтэп, — риложыгъагъ. Шъыпкъэ, псын-

ЕгъэшIэрэ

апылхэр, тхыльхэм ыкIи гъэзетхэм къащыхаутыгъэхэр ары, ау аныхъ лъапIэу сэ къэзгъотыгъэр ситатэ игукъэкIыж тхыгъэу (дневник) «Боевой путь» зыфилоу илIыхъуж гъогу кызыщылэуатэрэр ары.

МатIыжъ Кушыку игукъэ-КIыжъ тхыгъэхэм ащыщ:

«1941-рэ илъэсым мэлыльфэгъум и 27-м къулыкIум сачагъ. ЖъоныгъуакIэм иапэрэ мафэ я 150-рэ танковэ дивизие ия 150-рэ мотострелковэ полк хэт ПВО-м иротэ сыхагъэхъагъ. Тыкъызэрэсыгъэм лпыпытэу, гузэжъо-

гъоу, программэ гъэкIэКIыгъэкIэ тырагъаджэу фежъагъэх. Зы тхъамафэкIэ трехлинейнэ винтовкэр зэдгъэшIагъэ, джыри тхъамафэ зытешIэм, тызэрэ-фэхъазырыр «дэгъу дэдэкIэ» къэтыушыхъаыжыгъ. ЗэкIэмэ апашъхэ кышIытщытхъугъэх.

Пчыхъэм, мэкъуогъум и 21-м, кино тепллынэу зэрэротэу клубым тыкIуагъ. Фильмыр кыуублэгъэ къодыеу кытэджэжыи, елбэтэу частым тыкъащэжыгъ. Командирым сатырэу тыкыгъэуцуи, неущ мэкъуогъум и 22-м жъэу тидэ-кIыштэу кытылIуагъ. Уцуплэм

УАХЪТЭМРЭ ЩЫПЭНЫГЪЭМРЭ

Мэхъанэшхо етэты

Кӕлӕцӕкӕу ӕгъыплӕхэм ӕф ащызышӕрӕ кӕлӕплӕхэм мэхъанэшхо зӕрӕр пстӕуми дӕгъоу кыдгурӕӕ. Апӕрӕ шӕныгъэхӕр сабыйхэм арагъӕгъоты, гукӕгъуныгъӕ, гукӕбӕныгъӕ тыкъзыуцухъӕр дунаими цыфхӕми афырӕу къэтӕджынхэм фагъасӕх.

Кӕлӕцӕкӕу къешӕкыгъӕ дунаим хӕпцӕныр, ар зыфӕдӕр фипӕотыкыныр — джары кӕлӕплӕм имурад шъхӕлӕр. Сабый пӕпчӕ зыкъызыуцубгъӕхыныр, зӕрӕплӕофыр гурьбгъӕононр кӕлӕплӕхэм япшӕрылӕ.

Къалӕу Мыекӕуапӕ икӕлӕ-

цыкӕу ӕгъыплӕу N 29-р плуныгъӕ-гъӕсӕкӕ амал дӕгъухӕр зӕлӕхэм ащыц. Сабыйхэм бӕрӕ агу къӕкыжыщт ӕфӕшхъафхӕр мыщ цызӕхӕцӕ. Шуагъӕ къатынӕу, ыпӕкӕи ящӕлӕныгъӕкӕ къашхъӕпӕжы-нӕу ахӕр агъӕпсых.

Кӕлӕцӕкӕу ӕгъыплӕм щӕджӕр сабыйхэм аныбжӕ ӕлӕытыгъӕу зӕфӕшхъаф лъӕныкӕуитфыкӕ гощыгъӕхӕу ӕф адӕтӕшӕ. Спортым, театрӕм афӕгъӕхыгъӕ кружокхӕр афызӕхӕтцӕгъӕх. Ахӕм анӕмыкӕу ӕджаплӕм чӕхъащтхэм афӕгъӕхыгъӕуи, тыкъзыуцухъӕр дунаир шу ӕлӕгъуным фӕзыщӕхӕр кружокхӕри тӕлӕх. Адыгабзӕр, культурӕр, шӕн-хабзӕхӕр сабыйхэм ашӕным ӕпхыгъӕ кружокӕи тӕл.

Сыкызтегущыӕ сшӕогъор кӕлӕцӕкӕу ӕгъыплӕм анахыкӕ цыкӕу къащӕхӕрӕр ары. Ахӕм ахӕт кӕлӕплӕхӕр ятӕнӕрӕным фӕдӕу афӕгумӕкых, агъашӕх. Джӕгукӕ зӕфӕшхъафхӕр тӕлӕпылӕгъоу сабый цыкӕу хӕр гукӕгъуныгъӕ, гукӕбӕныгъӕ ахӕлӕу къэтӕджынхэм фӕтӕгъасӕх. Яхӕгъӕу шу ӕлӕгъоу, шыпкыагъӕр, зӕфагъӕр ялӕуытыплӕу ящӕлӕныгъӕ гъогу рыкӕнхэм фӕтӕщӕх.

Сабый цыкӕу сызхӕтхӕр мӕфӕкӕ ӕфӕшхъабзӕу кӕлӕцӕкӕу ӕгъыплӕм цызӕхӕщӕхӕрӕм ахӕлажъӕх. Ахӕм орӕдхӕр къада-лох, къадашъох, адӕуджых. Кӕлӕцӕкӕу илӕпкӕ, икультуӕр ыгъӕлӕплӕным фӕплуныр ицыкӕгъом кыщӕбгъӕжӕн фаеу

сӕпытӕ. Ащ кы-хӕкӕу, сабыйхэм адыгабзӕр ӕлӕыным, шӕн-зе-кӕуакӕхӕр, куль-турӕр, лӕпкӕ та-рихыӕр ашӕным мэхъанэшхо ӕсӕ-ты. Адыгабзӕкӕ усӕ цыкӕу хэм са-кыфеджӕ, тӕлӕпкӕ зӕрӕзӕ-лӕашӕрӕ мӕкӕ-мӕхӕм, къашъо-хэм нӕлуасӕ зӕ-рафӕсшӕщтхэм сыпылӕ. Адыгӕ Республӕкӕм цы-хагъӕунӕфыкӕырӕ мӕфӕкӕхӕр ясӕгъашӕ, ахӕм ятарихъ нӕлуасӕ фӕсӕшӕых.

Адыгӕхэм гъӕтхӕпӕм и 21-м Илӕсыкӕр хагъӕунӕфыкӕы-щыгъӕ. Ащ фӕгъӕхыгъӕ ӕф-тхъӕбзӕ гъӕшӕгъон сызхӕт са-быйхэм къагъӕлӕгъуагъӕ. Ар дахӕу кӕуагъӕ. Тарихыӕм а мӕ-фӕкӕыр кызӕрӕхӕнагъӕм ди-штӕу гъӕтхӕ чыг цыкӕу дӕгъ-уцугъӕ, ар дӕгӕкӕрӕкӕгъӕ. Зӕ-мышъогу кӕсӕхӕр ащ папхӕ-зӕ, сабый цыкӕу хӕр нахъ зы-кӕхъопсыхӕр гухӕлхӕр агъӕ-нӕфагъӕх. Ахӕр кызадӕхъухӕ-кӕ, яныбджӕгъухӕм къафӕло-тӕжыныӕу зӕзӕгъыныгъӕ зӕда-шыгъӕ. Мӕфӕкӕ ӕфӕшхъабзӕм зӕрӕщыхабзӕу, кӕлӕцӕкӕу хӕр къӕшъуагъӕх, орӕд чӕфхӕр кӕуагъӕх.

Упчӕжъӕгу, ӕпылӕгу кып-фӕхъун уимыӕу ӕф пшӕныр псынӕкӕп, тӕкӕлӕцӕкӕу ӕгъы-плӕ мыщ фӕдӕ гумӕкыгъо зӕ-римыӕр тигуап. Типащӕу Татъ-яна Петриенӕм сьд фӕдӕ уп-чӕкӕ зыфӕбгъӕзагъӕми, джӕ-уапынчӕу укъӕнӕщтӕп. Си-лошӕлӕгъухӕми сызӕрафӕрӕзӕр кыхӕзӕгъӕшӕ сшӕогъу. Ахӕр ренӕу ӕпылӕгу зӕфӕхъужых, зы унагъом фӕдӕу зӕгурьло-хӕу зӕдӕлажъӕх. Гукӕгъуны-гъӕу зӕфӕтитӕр кӕлӕцӕкӕу-хэм цысӕтехыплӕ афӕхъунӕу тӕгугъӕ.

ЧӕСӕБЫЙ Аминӕт.
Мыекӕуапӕ дӕт кӕлӕцӕкӕу ӕгъыплӕу N 29-м икӕлӕ-плӕу.

ТЕКӕОНЫГЪӕМ И МАФӕ ИПӕГЪОКӕ

Щысӕтехыплӕ

тынӕсыгъӕ къодыӕу, зыпыуп-хъухъажыгъуи гъӕпсӕфыгъуи тимифагъӕу, гузӕжъогу ӕджӕ-плӕ батальоным кытагъӕгъӕ-зӕжыгъӕ. Тыкъызысыжыӕм кы-талуагъ къӕбар гомылоу ради-омкӕ кӕалопщыгъӕр — Гер-маниер Советскӕ Союзым кы-тебӕнагъ.

Джащ лъыпытӕу ӕшӕкӕ ты-кӕаузӕнди, техникӕр кытитыгъӕ. Заор цынӕгъо тхӕмыкӕла-гъу, ушӕтын хыльӕу цыф-хӕмкӕ щыт. Ащ узӕмынӕгуе-рӕ шӕфӕу гум игъӕбылхъа-гъӕхӕр нафӕ къешӕы, шӕнӕу цыфым хӕлӕыр кыхӕгъӕшӕы. Укыизхӕкыгъӕхӕм, уянӕ-уя-тхӕм узӕраплугъӕм, къоджӕдӕс-хӕм гъогум укыизытехӕм гъӕсӕпӕтхыдӕу кыуауагъӕхӕм укъауыты, умылуапхъӕ-умы-шӕлхӕхӕр цыогъӕзыӕ, коман-дирым кыпфигъӕшъошӕрӕ пшӕрылӕыр зӕрӕбгъӕцӕкӕ-щтыр гумрӕ шъхӕмрӕ пытӕу ауыты — джащ пкыӕе уешы. Ар сӕ лъӕш дӕдӕу зӕхӕшӕлагъӕ».

1941-рӕ илӕсыӕм мӕлылфӕ-гъум и 26-м тятӕж зыхӕт дӕр километр 30-кӕ Гомель пӕ-лудзыгъӕу фронтым кылуащӕгъ. Джа такыкыӕм ситатӕкӕ зӕ-ошхор къежъагъ. Танк диви-зиеу зыхӕтыгъӕм дӕпащӕу илагъӕр Испанием илӕхъужъӕу, фин заом хӕлӕжъагъӕу пол-ковникӕу Бахаровыр ары.

— Заом иапӕрӕ мафӕхӕм, — ыгу къӕкыжыщтыгъӕ сӕ-тӕж, — тидзӕкӕлӕхӕм кӕапӕ-уцугъӕр дӕгу дӕдӕу улӕшыгъӕ пый лъӕш. Нӕмыцхӕм огури, чыгури зӕлӕуауытыгъагъ — тех-

никӕмкӕ нахъ баигъӕх. Ошъо-гум ясамолетхӕр итӕкӕогъа-гъӕх, анахъӕу бомбардировщик-хӕр ары мыуцущтыгъӕхӕр — зӕпыу ямыӕу ташхъагъ ит-хӕу кӕабыыхъӕщтыгъӕ, чыгум ятанкхӕр тетӕкӕогъагъӕх.

Агу къеощтыгъӕ, лъӕшӕу ашӕлӕхъӕкӕуагъ дзӕкӕлӕпӕ ныб-жыкӕлӕхӕм апӕрӕ уахътӕм кӕа-дӕмыхъоу зӕрӕзӕкӕлӕхӕрӕр. Къабгынӕр ныхӕм, шъхӕгъу-сӕхӕм, сабыйхэм анӕпсхӕм гур афызытыгъӕ. Кушыку ыгукӕ ӕуцӕлӕн ылӕкыщтыгъӕп ти-кӕалӕхӕр, тикъуаджӕхӕр машӕм зӕрӕзӕлӕшӕтӕрӕм, кынкӕ зӕ-тырагъӕпсыхъӕгъӕ цылакӕр зӕ-рӕзӕхӕтӕкӕорӕм, хӕкуж зӕрӕ-хъурӕм. Псы кыугъӕм фӕдӕу, зӕпымыоу тидзӕхӕр зӕкӕлӕ-щтыгъӕх. Ахӕм ахӕтхӕу, гъогу кыхъӕм ыгъӕуцугъӕхӕу, фа-

бӕм ригъӕзыгъӕхӕу тыгъӕкӕ-кыплӕ лъӕныкӕомкӕ советскӕ цыфхӕр кӕощтыгъӕх: тӕмӕры-хъӕу, кушъхъӕфащӕхӕм атель-хӕу, курӕжыӕхӕм арылхӕу якӕлӕцӕкӕу хӕмрӕ яхъаппы-хӕмрӕ ахыщтыгъӕх. Пыим иса-молӕтхӕр къашхъащыбыбӕх-ти, зӕпымыоу къаощтыгъӕх, ла-жъ зымылӕ цыфхӕр аулкы-щтыгъӕх. Шъхъакомрӕ лыузым-рӕ Кушыку ыгу фӕмылӕгъу-ныгъӕр кырагъӕтӕджагъ, щы-лычым фӕдӕу апсыхъагъ, уз-темыкӕн кӕуачӕ кыхӕлхъагъ, ӕр ыгъӕузӕу пытӕу винтов-кӕр рагъӕуытыгъӕ. Гъогу кын кыкӕлугъӕр, зӕуабӕхӕм апхыры-кыгъӕ. Винтовкӕри пулемӕткӕ зӕблӕхъугъӕ. Апӕ взводым ко-мандир фашыгъ, нӕужым ротӕ кыратыгъӕ. Лыгъӕ хӕлӕу, зӕ-кӕлӕкӕ ымылӕу, идзӕкӕлӕхӕм ящысӕтехыплӕу заощтыгъӕ. Пӕ пыим кыуцухъагъ, ау сьд фӕ-дӕ кын хӕфагъӕми: кыщы-гугъыр дзӕкӕлӕхӕм якоман-дир ыгу кӕдыгъӕу ӕлӕгъугъӕп, хӕкыплӕ кымыгъотыгъӕу кӕа-шӕлӕжӕрӕп. Цыхъӕ кыфашы-щтыгъӕ, ӕжыри ащыгугъыщты-гъӕ ыкӕи ӕжъхӕри кыфӕ-шъыпкӕщтыгъӕх.

Матӕыжъ Кушыку
игукъӕкӕыжъ тхыгъӕхӕм
ащыц:

«Ар зыхъугъӕр 1941-рӕ илӕ-сыӕм шышхъӕлӕм ыкӕр ары. ПВО-м икурсантхӕм дивизием иштаб къагъӕгъунӕщтыгъӕ. Сӕри сипулемети кӕамылӕгъунӕу дӕ-гъоу зысыухъумагъӕу мӕшӕ-шом силӕу пыим ибомбар-

дировщикхӕр зӕрӕбыбатӕхӕрӕм сылӕыплӕщтыгъӕ. Бомбарди-ровщикхӕр — «Ю-88»-хӕр, па-радым хӕтым фӕдӕу сатырӕу къӕбыых. Лъӕгӕ дӕдӕхӕп. Ма-ры якъащ фыжъ-шуцӕлӕхӕри зӕхӕугуфыкыгъӕу кӕлӕагъоу. Сыгу кызӕкӕлӕнагъ. Сыкырыуи зенитӕ пулеметым ивизир кӕзӕгӕлагъ, псагъӕр кӕсыуы-тыгъ. Гашеткӕм сызщытӕлӕнкӕ-щтыри, гъуахъозӕ кӕбыбырӕ нӕджӕ-луджӕжыӕм сызщӕошт уахътӕри гурышӕкӕ кӕсӕлагъ. Дӕгъоу тезгъӕпсыхы сызӕом, кӕсӕлӕгъугъ сипулемет зи-утхыпкызӕ мӕшӕ шъуантӕу кылууштхъулыкыгъӕр. Зӕкӕлӕм «Юнкерс пӕщӕр» кӕфӕхӕу фе-жъагъ ыкӕи чыгум кытефи, ыгъӕтыгурыгоу кӕуагъ. Плъӕ-гъун фӕягъ дзӕкӕлӕхӕмрӕ командирхӕмрӕ ягушӕлагъӕр — апӕр текӕлоныгъӕр кыдӕт-хыгъ. Джа «юнкерсымкӕ» кы-зӕлутхыгъ пыим итехникӕу зӕ-хӕдгъӕтӕкӕуагъӕм ипчӕагъӕ».

Джа мӕфӕ дӕдӕм, сыхъатны-кӕо тешӕагъӕу, джыри зы «мес-серсмиidt» кыраутӕхыгъ. Ко-мандирымрӕ сятӕжӕр дзӕкӕлӕп-хӕр ягъусӕхӕу нӕмыц истреби-тӕыр кызщӕфӕхыгъӕ чыплӕм нӕсыхи, самолетӕу стыщтыгъӕм зыкызыдзыжыгъӕ летчикӕу парашютымкӕ кӕхыгъӕр гъӕ-рӕу кӕауытыгъ. Нӕужым диви-зием икомандир Кушыку кӕ-кӕуали кырилуагъ: «Улӕхъупхъ! Къыопӕсыгъ тын лӕапӕр!» Пы-тӕу ӕапӕл кыришӕкыгъ. Ау кыратынӕу игъо имыфагъӕ-хӕу танковӕ-десантӕ баталь-оныр гъогу техъагъ. Мӕфӕ зау-лӕ тешӕагъӕу гъӕзетӕу «За Ро-дину» зыфилорӕм кыхиутыгъ: «Сержантӕу Матӕыжъ Кушыку нӕмыц бомбардировщикыр кы-риутӕхыгъ» ыкӕи дзӕкӕо ныб-жыкӕлӕм исурӕт кырагъӕхъагъ. Зӕкӕ фронтым кыщыдагъӕ-

кыгъӕ гъӕзетхӕм кӕбарыр кыхаутыгъ, щысӕтехыплӕу агъӕ-лӕгъуагъ.

Гъӕхъагъӕхӕр ашӕхӕм, лы-кӕуатӕхӕзӕ, кӕалӕхӕм, къуаджӕ-хӕм шъхъафитныгъӕр арагъӕ-гъотымӕ, тичыгу аукӕбзызӕ дзӕкӕлӕхӕр кӕощтыгъӕх. Ма-тыжъ Кушыку кӕхӕщӕу лыгъӕ зӕрихъӕщтыгъӕ. 1942-рӕ илӕ-сыӕм Елӕц шъхъафит ашӕжы-ным пае цыкӕогъӕ зӕошхом ыуж «сержант нахыжъ» цӕу кыфагъӕшъуаши взводым командир фашыгъ.

Дӕгу дӕдӕу ыгу кынӕжыгъ зипӕщӕ взводыр зыхӕлӕжъӕгъ заор — титанкиеу пыим кы-уцухъагъӕхӕр кӕазӕратырахы-жыгъагъӕр:

— Типодразделение чӕщым пшӕрылӕ кын ыгъӕцӕлагъ. Сӕ сидзӕкӕлӕхӕр сипгъусӕхӕу тӕогъо-гогъо пыир зӕкӕлӕдгъӕкӕуагъ, ащ ишлуагъӕкӕ, титанкистхӕу кӕа-уцухъагъӕхӕр гъӕрӕу ятымы-гъӕуытынхӕ тӕӕкыгъ. Апӕр тынӕу медалӕу «За отвагу» джащ пае кыысфагъӕшъошагъ.

1943-рӕ илӕсыӕм мӕзӕем ыгузӕгум Кушыку зыхӕтыгъӕ бригадӕр Курскӕ дӕхъагъ. Дмит-риев — Льговск кынкӕлӕ аштагъ. Сыхъатиплӕм кыкӕлоцӕ кӕапӕуцужыгъӕхӕр нӕмыцхӕр арӕп, власовцӕхӕр ары. Нӕ-бгырӕ 27-рӕ гъӕрӕу кӕауы-тыгъ. Къумалыгъӕу зӕрахъагъӕм пае ахӕм бригадӕм икоман-дир укӕ атырилхъагъ.

Мӕфитлу темышӕагъӕу тидзӕ-кӕлӕхӕм ялыгъӕ рахылӕли Кур-скӕ аштагъ. Мы чыплӕм заоу щыкӕуагъӕм Кушыку лыгъӕ цы-зӕрихъагъ ыкӕи Жъогъо Плъы-жыӕм иордӕн кыфагъӕшъошагъ.

МАТӕЫЖЪ Руслъан.
Хъатикъое гурыт ӕджаплӕм ия 11-рӕ класс щеджӕ.
(Джыри кыкӕлӕыкӕощт).

ЛЪЭХЪАНЫМРЭ ИОФШАГЪЭХЭМРЭ

Лахъщыкьоое кIалэм ишIуагъэкIэ

Теуцожь районымкIэ Джэджэхьаблэ дэтыгъэ колхозэу «Октябрь» хахъэщыгъэх къуаджэхэу Къунчыкьохьаблэ, Тэухьаблэ, Городскоир, Ленинэхьаблэ, Нэшукъуае. А хъызмэтшIапIэм ХьэкиэкIо Хьамидэ итхьаматэу зыщэт лъэхъаным (1963 — 1973-рэ ильэсхэм) анахь фэшIыгъэу, баеу Адыгэ хэкум итхэм ащыщыгъ.

СССР-щыгъэ къэралыгъошхор зэбгырагъэзи, зыфэдэр амышIэрэ бэдзэр зэфыщытыкIэхэм цыфхэр зытырагъахъэхэм, зыдэхуыгъэри амышIэу фермэхэм, бригадэхэм атетыгъэ былымхэри, тракторхэри, комбайнэхэри, автомашинэхэри кIодыгъэх. Цыфхэми ИофшIэн амышIэу къанэхь, тIэкIу-тIэкIуэ ащ шысэхуыкIыжыгъэхэу мы лъэхъаным яхатэхэри алэжыкьырэп, унагъохэм чэмхэри, мэлхэри алыгъыжхэп.

Гъэбэжыульэу шытыщыгъэ губгъохэри цыраум зэлъиштагъэу тыгъужхэр ащыбыуштыгъэ. Джауштэу цыфхэр зэрмыр хуыгъэхэу, зыздагъэзэщтыри, зэрэпсэуштхэри амышIэу ильэс заулэ тешIагъэу апэрэ инвенторхэр Теуцожь районым къыхагъэх.

Ахэм ащыщыгъ ЛыIэлпIэ Ибрахьими

Районым иадырэ чылагъо-хэм афэдэу Джэджэхьаблэ колхоз бэлахыштыгъэми Иофхэр гъунэм нэсыгагъэх. Игубгъохэр цыраульагъэх, коц ыкIи тыгъэгъэзэ тIэкIу нэмыкI ашIэжыштыгъэп. Къоджэдэхэм Иоф зышашIэн шымыIэу, зэрэпсэунхэ лэжыпкIэ къызцагъэхъэн амыгъотыжыуу шылэхэзэ, Лахъщыкьуае икIэлэлпIу-гъэу ЛыIэлпIэ Ибрахьимэ зэщыкьогъэ мэкъу-мэщыр зыпкэ ригъэуцожьынэу джэджэхьаблэ къогъум 2007-рэ ильэсым ибжыкьэ къыкьохъ-гъагъ. Игъусагъ Очэпщые шыщэу чыгулэжыным хэшIыкIышхо фызилэу Кушъу Рэмэзани.

Къадэхуыгъэх ягухэлъхэри. Ау тэ непэ ахэм ильэс зэкIэ-лыкIохэм Иофыгъо зэфэшъхьа-фыбэу зэшIуахыгъэхэм, ягъэ-хьагъэхэм такъытегушIэнэу

пшъэрылэ зыфэдгъэуцужыырэп. Ахэм тигъзетеджэхэр ашыгъуа-зэх. Мы тхыгъэр къэдгъэхьа-зырыныр къызхэкIыгъэр мыщ къыкIэлъыкIошт.

Ауми, кIэкIэу къэтIон ЛыI-элпIэ Ибрахьимэ зэхыщэгъэ фирмэу «Синдика-Агрок» Теу-цожь районым имызакъоу, Адыгэ Республикэм ихъызмэт-шIапIэ пэрытхэм зэрашчыр. Зы чыгу залэ амыгъэхьау-лыеу ягубгъохэр гъэбэжыульэ ашIых. Техникэ зэфэшъхьафэу ящыкIагъэмкIэ баих. Агротех-никэ пэрытыр къызцагъэфед-дэзэ губгъо ИофшIэнхэр игъом агъэцакIэх, цыфхэм ялэжыпкIэ дэгъу. Къоджэдэхэри лэжыгъэ шыкIэхэрэп. Натрыфми, коц-ми, хъэми зыфэхэ лэжыгъэр ячIыгу Iахъхэм къакIэкIо, зэгу-рылуагъэхэу дэгъоу зэдэлажъэх.

ГъэрэкIо огушхоу зэрэщы-тыгъэр зэкIэми ашIэ. Ауми, фышъхъэ лэжыгъэ гектар 1881-у ялагъэм изы гектар цен-тнер 50 фэдиз къырахыжыгъ. А пчъагъэхэр гурытымкIэ райо-ным къышхьахыжыгъэм бэ-дэдэкIэ нахыбэх. Натрыф гек-тар 623-у ялагъэм изы гек-тар центнер 42,1-рэ (районым

— 32-рэ), тыгъэгъэзэ гектар 688-у Iуахыжыгъэм изы гек-тар центнер 20 (районым — 15,6-рэ) къырахыжыгъагъ. Мы лъэхъанми ябжыкьэсэ гектар 2154-м чыгъэшIухэмкIэ ешIу-шIагъахэу шхьонтIэрымэр аты-рихэу губгъом иубгъуагъэх.

Питомники шагъэпсы,

мылэрысэ чыгхэри шагъэтIысхьэх

Къутырэу Городскоир псы-лыгъыпIэм дахэу кIэрыс. Ащ пцэжыкьэхэр щахъух, чыгхэ-ри Iутых, чыпIэ шIагъоу щыт. ПсылыгъыпIэмрэ мээ шъолъы-рымрэ азыфагу зы лъэхъанэ къутырэу Табзэаир тесыгъ. Нэужым чэмхъупIэ хуыжыгъэр мыгъатхэ куоу ажъуи, агъэ-ушъэбыжыгъ. Ащ рашIэщымкIэ фирмэу «Синдика-Агрок» ипа-цэу Кушъу Рэмэзан тызеуп-чIым къытилуагъ: «Сэри ащ хэшIыкI фысIл, ау ащ фэгъэза-гъэр ЛыIэлпIэ Алым. Джыдэ-дэм ащ цыфхэм Иоф арегъашIэ, зэкIэ къыпфиотэшт...»

ТыкыздэкIуагъэм ИофшIэнхэр щыжыотых. Нэбгырэ 30 фэдиз-мэ псыр кIагъэзэ елкэ цыкIу-хэр агъэтIысхьэх. Нэлуасэ тыз-фэхуыгъэ Алым гурыт еджапIэм ууж 1995-рэ ильэсым Крас-нодарскэ политехинститутым ипсэолъэшI факультет къыу-хыгъ. Нэужым народнэ хозяй-ствэм и Темыр-Кавказскэ ака-демиеу Ростов-на-Дону дэтым

ифакультетитIу ащеджагъ, Iэ-нэтIэ зэфэшъхьафхэр ильэс 30-рэ зэрихьагъэх. ИофшIэн хэшIыкIышхо фыри.

— Сэ «Мылэрыс» зыфилорэ фирмэм сырипаш, — тиуп-чIэхэм яджэуапхэр къыритыж-зэ, ялофхэр зэрэзэхашэрэм тыщегъэгъуазэ Алым. — Ита-льянцэхэр тигъусэхэу Иоф тэшIэ. Ахэр мыщ къыкьозы-щагъэхэр скъошэу ЛыIэлпIэ Ибрахьим. Тэ фирмэу «Син-дика-Агрок» тилоф хэлъп. Непэ елкэ цыкIухэр зыщыдгъэтIыс-хьэхэрэ питомникым ипащэ-ри шъхьафы — Италием шыщ. Ау ащи тилахь хэлъ. Зигугъу

ильэс зытIу-кIэ адрэхэри ащэ-щтых.

Корр.: Адэ мылэрысэ чыг-хэм ягъэтIысхьан сыдигъуа шъузафежыщтыр?

Л. А.: Сэ сызипэщэ садым гектар 79,2-рэ зэлъиубытышт. ЗэпстэумкIи чыг цыкIу мин 68-рэ дгъэтIысхьащт. Чыгур хъазыр. Апэрэ чыг цыкIу мин 34-р кыхьэрэ тхьаумафэм Италием къырашчыт. Нэужым адырэ къэнагъэри къагъэсышт, игъоми агъэтIысхьащтых. Мы-лэрысэ лъэпкъищ къытфащэ-щтыр. ИлъэсищкIэ, 2019-рэ ильэ-сым, апэрэ лэжыгъэр къа-тынэу ары.

Арышъ, ИофшIэн зымыгъотэу мы къогъум къосыгъэхэм лэ-жыпкIэ ялэ хуыгъэ. Район бюд-жетми мылыкIу ихьащт. Джэ-джэхьаблэ, Тэухьаблэ, Къун-чыкьохьаблэ, Городскоими, Адыгъэали цыфхэр къарэкIых. Бзыльфыгъи, хуыльфыгъи Иоф-шIэн ятэгъэгъоты. Цыфхэр мэ-гушIох.

Мафэм Иоф зэдгъашIэрэ пэпчэ сомэ мин етэты. ЫпкIэ хэмыльэу фирмэу «Синдика-Агрок» ишхапIэ къыщицгъэпщэ-рыхьэхэзэ, Иоф тфэзышIэхэрэ Ибрахьимэ тегъэгъашхэ. Пи-томникри, чыгхэр зыдэтхэри къэтшIыхьащтых. ПэсакIохэри тштэгъахэ.

Къунчыкьохьаблэ лъэныкъомкIи загъэзэщт

ЛыIэлпIэ Алым къызэрэтфило-тагъэмкIэ, ащ ИофшIэнхэр къы-щагъэуцущтхэп. Городскоим удэкIэу Къунчыкьохьаблэ зыб-гъазэкIэ, мээ-кондэ пырыпы-цухэмкIэ зэхэкIыхьэгъэ чыгоу, Пшыщэ Iушъо еуалIэу къопыр макIэп. КъыкIэлъыкIорэ ильэс зытIушхэм ахэм мээхэр, куан-дэхэр атыраупкIыштых, агъэ-къэбзэщтых, ажыотых, чыгхэр ащагъэтIысхьащтых. ЖьокIупIэ гектари 140-рэ зэрылэ Гъошэ-тыкуи ихьащтых. ПсынIэу агъэуцурэ пленкэ фэбэпIэшхо-хэри шагъэпсыщтых. Ахэм Италием къырашчыхэр салат, мэтIо лъэпкъ зэфэшъхьафхэр къащагъэкIыхэзэ къэлэшхохэм алэклагъэхьащтых. Гъэуцъылэпэ комплексышхуи шагъэуцунэу ягухэлъхэм къыдалытэ. Арышъ, непэ къогъур бэрэ пэмыльэу умышIэжынынэу зэтэгъэпсыхьа-гъэ, гъэкIэрэкIагъэ хуышт Лахъ-щыкьуае икIэлэ плугъэу ЛыI-элпIэ Ибрахьимэ ишIуагъэкIэ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

ШушIэ Иофтхьабзэхэм ахэлажъэх

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ипо-литехническэ колледж истудентхэр волонтер Иофтхьабзэу «Тво-ри добро» зыфилорэ хэлэжыагъэх.

Ильэс къэс ар зэхашэ. Мыекъопэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 37-м ишагу игъэкъэбзэнкIэ, игъэдэхэнкIэ IэпыIэгъу афэхуыгъэх. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэм чIэхсэм нэужым студентхэм апае концерт цыкIу къа-тыгъ, оредхэр, усэхэр къафалуагъэх, къафэшъуагъэх.

Мыекъуапэ шызэхашэрэ шыхьафхэм колледжым истудентхэр чанэу ахэлажъэх. Къалэм игъэкъэбзэн ялахышIу халъхъэ, Хэгъэу зео-шхом иветеранхэм ясаугъэтхэр, якъэхэр агъэкъабзэх, кIэлэцIыкIу площадкэхэр агъэкIэжыых. Джащ фэдэу сабыи ибэхэр ыкIи шыхьагырыт зымыIэжхэр, зипсауныгъэкIэ илэгъухэм акIэмыхьэрэ сабыи хэр зычIэс хэушъхьафыкIыгъэ (коррекционнэ) кIэлэцIыкIу Унэм шыхьафхэр ренэу щашIых.

2014-рэ ильэсым колледжым истудентхэр ыкIи икIэлэегъаджэ-хэр «Весенняя неделя добра в городе Майкопе» зыфилорэ Иоф-тхьабзэм текIоныгъэ къышхьахыгъагъ ыкIи Мыекъопэ къэлэ адми-нистрацием ипащэу А.В. Наролиныр зыкIэтхэгъэ Шытху тхылъыр къафагъэшъошэгъагъ.

(Тикорр.).

Чыгур тибайныгъ, ау...

Шыӕныгъэр цыфым шӕхъасынчӕу кӕдзекӕу макӕп кӕзэрэхкӕырэр. Гушыӕм пае, хэт ышӕныгъа кӕоджэдэхэм лӕжӕплӕ шӕхъаӕу яӕгъӕ колхозхэмрӕ совхозхэмрӕ зӕгорӕм зӕхӕгъэтӕкӕожьынхӕу?!

«Зӕхъокӕныгъӕкӕ» зӕджӕгъӕхӕ лӕхъаным ыпкӕ кыкӕлӕу нӕбгырӕ мин пчӕгъӕхӕр зыщылажӕщтыгъӕхӕ хъызмӕтшӕлӕхӕр щымылӕжӕхӕ хъугъагъ.

Адӕ унӕгъо хатӕхӕр? А лӕныкъомкӕи узыгъӕрӕзӕн щылӕп. Зыхатӕ зӕлӕжӕхӕрӕм зымылӕжӕхӕрӕр аӕлӕнакӕлӕхӕу зӕхӕпхышт. Зы купым унӕгъо хатӕхӕм япӕлӕхӕ икӕлӕгъӕу ӕлӕхътӕ.

Шыӕпкӕ, тапӕкӕлӕ нахъ фӕчӕфхӕу яхатӕхӕр аӕлӕжӕщтыгъӕхӕ, хӕтӕрыкӕхӕр чыжӕу лӕуащыхӕти, сатыу ашӕлӕщтыгъ, ащ кыкӕлӕорӕмкӕлӕ щылагъӕх. Къыныгъӕ, тыгъӕгъӕзӕ мазӕм рагъажӕти, шышӕхъӕлӕм нӕсыфӕкӕлӕ хӕтӕрыкӕхӕм ялоф зӕкӕлӕлӕкӕлӕщтыгъ. Сыдӕу щытми, хатӕхӕм фӕдӕ къарагъӕтыщтыгъ. Уегугъумӕ, акъылыгъӕ хӕлӕу улажӕмӕ, непи хатӕм фӕдӕ къытын ылӕкӕлӕщт, ар фӕдӕкӕӕлӕуаплӕу щымытыжӕу зылытӕхӕрӕр хӕукъох. Ищыкӕлӕгъӕр щыӕныгъӕм къызыдихъырӕ зӕхъокӕныгъӕхӕм уадӕбӕкӕоныр, хӕкӕлӕплӕхӕм, амалхӕм уалъыхъуныр ары. Иофшӕным

зыщызымыдзыерӕм, хӕкӕлӕплӕхӕм яусӕрӕм непи ихатӕ дӕгъоу ӕлӕжӕы, фӕдӕ къырегъӕты. Шапсыгъӕ къуаджӕхӕм адӕсых ыпӕкӕлӕ зӕрӕщытыгъӕм фӕдӕу зыхатӕ дӕгъоу зылӕжӕхӕрӕр, къӕбзӕ-лӕабзӕу зылыгъхӕр. Шысӕкӕлӕ къӕбгъӕлӕагъомӕ хъушт Дачӕ Нурыет, Шӕхъӕлӕхъо Рабыет, Хъушт Сарӕ, Екъутӕкӕ

Нӕфсӕт, Шыу Мӕдинӕ, Бжӕшӕло Юсыф, Хъӕкӕко Разыет, Бастӕ Мӕджыдӕ, Хыдзӕлӕ Хъарыет, нӕмыкӕхӕри.

Фӕбаплӕхӕр агъӕпсыхӕзӕ, ахӕм къащагъӕкӕлӕгъӕ рӕссадӕ зышӕхӕрӕри ахӕтых. Мы лӕныкъомкӕлӕ анахъӕу гъӕхъагъӕ зышӕхӕрӕр къуаджӕхӕу Пӕнӕхӕсрӕ Бжыхъӕкӕоежъымрӕ ащыпсӕурӕ унагъохӕр ары.

— Хатӕм къисхырӕр ары

сызӕрӕщылӕр, — ӕло Чӕтыкӕо Любӕ.

Любӕ шӕхъзакъоу мӕпсӕу. Уцуи, тӕсы имылӕу ихатӕ дӕлажӕ. Ар исӕнӕхъаткӕлӕ юрист, ау Иофшӕн ыгъотырӕп. Былымхӕри илагъӕх, цагубзыухӕр ӕхъух, кӕоджэдӕхӕм ауж зыкыригъанӕрӕп. Рассадӕ кӕгъӕкӕлӕ, ӕцӕ, чӕммӕ къакихырӕ щӕр ыкӕи щӕхӕкӕлӕ гъомылапхъӕхӕр лӕугӕкӕлӕх.

Упчӕлӕ къӕуцу: хатӕр улӕжъыныр непӕ фӕда, мыфӕда? Ио хӕлӕп, фӕдӕ. Чыгулӕжъыныр якӕс зӕшӕхъӕгъӕсӕхӕу Султӕн Къырмазӕрӕ Бӕрчӕтрӕ. Хатӕр дӕгъоу аӕлӕжӕы, былымӕбӕ ял, цагубзыухӕр ахъух.

Ыпшӕкӕлӕ щылӕ пащӕхӕм мыхӕм афӕдӕхӕм анаӕлӕ къатырадӕмӕ, лӕпылӕгъу къафӕхъухӕм, бгъуйтӕмкӕи нахъ фӕдӕ хъушт.

Сыд фӕдӕшта а лӕпылӕгъур? Хӕтӕрыкӕхӕр, щӕр ыкӕи ащ хӕшыкӕлӕгъӕ гъомылапхъӕхӕр ащызыщӕфъышт пунктхӕр районым ипӕщӕхӕм къызӕуаххӕмӕ, цыфхӕм ящылакӕлӕ нахъ зыкылӕтышт, былымхӕр, цагубзыухӕр зыхъухӕрӕр, бизнес цыкӕлӕм пылхӕр нахъыбӕ хъуштых.

Непӕ кӕоджэдӕхӕм япсӕукӕлӕ уеплымӕ, плӕгъуштыр гукӕодыгъу. Къуаджӕмӕ адӕсмӕ гектарныкӕо хъурӕ хатӕу яӕр зылӕжӕу ахӕтыр унӕгъо заулӕ нахъыбӕ хъуштӕп. Гухӕкӕлӕ нахъ мышӕми, къыткӕлӕхъухӕрӕр ныбжыкӕлӕхӕр чыгум шӕлӕгъу фырялӕу тӕлӕхӕрӕп, щысӕтӕхыплӕ тафӕхъурӕп. Ар лӕшӕу дӕи, зӕгорӕм кыныгъошхоу къызӕкӕлӕожъын ылӕкӕлӕщт.

ХЪУШТ Щӕбан.

Илӕс щӕкӕыр къызӕзынӕкӕлӕгъӕ кӕодыӕ бзылфыгъӕ ныбжыкӕлӕр гумӕкӕлӕгъоу зӕрихъылӕагъӕхӕр ышӕхъӕ щызӕпӕкӕлӕкыжӕхӕу, гупшысӕм зылӕкӕиубытагъӕу, хӕчъыен ымылӕкӕлӕу плӕм хӕлӕыгъ...

Пшӕшӕ дӕхӕ дӕдагъ. Бзылфыгъӕр къӕзыгъӕдахӕхӕрӕм афӕныкъуагъӕп. Ыпчанӕ лӕциыр къӕкӕокӕлӕнӕу зыфӕлорӕм фӕдӕу игъӕтӕыкыгъагъ. Пкыищыгъӕ дахӕ илагъ. Къопцӕ нӕгуфыгъ, нӕгу лукыхъагъ, ынӕ къарӕхӕм гушӕлӕпсыр акӕизыщтыгъ. Ынӕпцитӕу пцӕшхъо тамӕхӕу нӕпкӕитӕм ащызӕкӕлӕщыгъагъ. Шуцӕлӕбзӕу шӕхъац лужъу кӕыхӕр зӕу благъӕу, шыкӕлӕхӕм фӕдӕу къӕдзыхыгъагъ. Ынӕгушъхытӕу тыгъӕ кыкӕокӕлӕгъацӕу шӕтыщтыгъ. Ылӕупшӕ шӕплӕыхӕу къӕгъӕгъӕ плӕыжъ ныкъокъызӕлӕхым ӕхъщырхӕу сабынгъор джыри чӕзымынӕгъӕпӕхӕмкӕлӕ лӕушхыпцыкӕлӕу зӕплӕырӕ кӕлӕлӕхӕм хӕопсӕгъо шӕӕфхӕр агу къыщи-гъӕуштыгъ.

Кӕлӕу къыфырӕплӕкӕырӕр багъӕ. Зӕрӕдахӕр зыдишӕжъӕу ахӕм аӕлӕгъокӕлӕщтыгъ. Зӕрипсӕжыырӕ къахигъӕкӕлӕщтыгъӕп. Къадӕхъун зӕрӕщымылӕр шӕхӕу къагурылӕти, псӕлӕыхъоу къыфыкӕокӕлӕхӕрӕр гъӕмӕфӕ чӕщым урамым щыхӕгъӕнӕгъӕ остыгъӕ нӕфым хъӕцӕлӕ-плӕцӕлӕ жъугъӕу ӕбылӕлӕхӕрӕм атамӕ къызӕпистыкӕлӕу, къызӕретӕкӕохырӕм фӕдӕу, пытӕкъуштыгъӕх. Ау Тхъӕм дунаир къызӕгъӕшым, цыфыр къызытырегъахӕом, щылӕныгъӕр лӕагъӕкӕлӕтӕным пае хъульфыгъӕрӕ бзылфыгъӕрӕ щылӕхӕу зешым, ахӕм кӕлӕчӕлӕ шӕӕфӕу, кӕлӕчӕлӕ лӕшӕу къахильхъагъӕр ухӕткӕи щыгъӕзыгъошӕлӕп.

Ежъыри кӕлӕчӕлӕ лӕшым лӕкӕкӕлӕн ылӕкӕлӕгъӕп, илӕгъу кӕлӕлӕ ыгу фӕкӕуагъ, шӕу ылӕ-

Кӕщыгъор икӕи ...

Рассказ

ПӔНӔШЪУ Сӕфӕр

гъугъ. Ар Къолӕжъыкӕо Аскӕр арыгъӕ. Янӕжӕ ащ щыгъуазӕ зӕхъум къыфидагъӕп. Къыриуагъ:

— А сипшӕашъ, орыкӕлӕ Къолӕжъыкӕомӕ яӕлӕлӕ Аскӕр лӕы хъуштӕпышъ, нахъ чыжӕу шъухӕмыхъӕзӕ уауж игъӕкыжъ...

— Сыда?! — Къыкӕлӕлӕы-кӕлӕщтыгъ ӕмыжӕу ӕжӕ къӕгулӕгъагъ.

— Шъузӕлӕгъушъ ары, — янӕжӕ къыриложъыгъагъ.

Ары зимӕхъанӕ къыфӕмыубытыгъӕхӕгъӕр. Зӕрӕзӕлӕгъу-хӕм пае сыда ежъыркӕлӕ Аскӕр лӕы зылӕкӕлӕхъуштыр?! Ар зыфыхӕгъӕпсым, янӕжӕ къыриложъыгъ:

— Ар боу къыослӕн, сипшӕашъ, сипшӕашъ дӕхӕдӕд. Хъульфыгъӕхӕмрӕ бзылфыгъӕхӕмрӕ зӕфӕдӕу Тхъӕм тыкыгъӕхъугъӕп. Хъульфыгъӕхӕм ялӕытыгъӕмӕ, тӕ, бзылфыгъӕхӕм, нахъ пасӕу къытхӕлӕ.

Адыгӕхӕм пшӕашъӕр зыдӕкӕлӕщтыр ӕжӕ нахъи илӕс заулӕкӕлӕ нахъыжъын фаеу зыкӕлӕлорӕм хӕлӕ щылӕ, сипшӕашъ. О джыри илӕс пшӕыкӕлӕуыр къызӕунӕкыгъӕ кӕодый, бӕ умышӕу щылӕр. Ощ нахъи илӕс заулӕкӕлӕ нахъыжъӕу, щылӕныгъӕм нахъ хӕгъозӕгъӕ кӕлӕлӕ узыдакӕлорӕм, узӕхъӕгъӕ унагъом узӕзӕгъӕнымкӕлӕ, ащ исхӕм загурьбгъӕлонымкӕлӕ джӕнджӕшӕгъу къыпфӕхъун ылӕкӕлӕщт.

Ащ изакъоп, сипшӕашъ, нахъ узгъӕгъумӕкӕлӕни къыпфыкӕокӕлӕн

ылӕкӕлӕщт. Уилӕ ош нахъ бзылфыгъӕ ныбжыкӕлӕхӕм афырӕплӕкӕлӕу, къыпфӕмышъыпкӕжъӕу, языбгъукӕлӕ дырекӕлӕкӕлӕу къыублӕным ищынагъуи щылӕ. Ащ къыкӕлӕлӕыкӕлӕн ылӕкӕлӕщтыр сӕ къӕсымыложъымы ори къыбгурылоу къысцӕхъу. Лӕымрӕ шъузымрӕ шъуазыфагу зӕмызӕгъыныгъӕ кыхъан, лӕгу-шӕлӕгъу шъузӕфӕхъун ылӕкӕлӕщт. Джары адыгӕмӕ зыкӕлӕуагъӕр: «Кӕщыгъор икӕи зӕрӕукӕыр кыхъагъ».

Джы сӕ къыуаслӕхӕрӕм узӕмӕдӕлӕкӕлӕ, «а!» зыщыпложъын чыплӕ урихъылӕн ылӕкӕлӕщт, ау «шышӕхъӕр зыблӕкӕлӕкӕлӕ, шыкӕлӕм лӕыбӕнӕжӕхӕрӕп». Егу-пшыс ащ, сипшӕашъ.

Янӕжӕ игъӕсӕпӕтхыдӕ узӕгупшысӕн хӕлӕыгъӕми, а лӕхъаным ащ ӕгушшысӕжъыным илоф тетыжыгъӕп. Ыгу зыфӕкӕлӕгъӕ кӕлӕр, Аскӕр, упшӕашъӕмӕ, блӕхӕопсыкыгъуаеу зыфӕлорӕм фӕдӕу теплӕшӕлӕ илагъ. Лӕпӕ-лӕагъӕ, ыплӕлӕу шъомбгъуагъӕ, ыпчанӕ псыгъуагъӕ. Кӕлӕлӕ кӕопцӕлӕ нӕшӕуцӕлӕгъ, ынӕтӕу мыстхъу ухъурӕигъӕу шӕуцӕлӕбзӕгъ, нӕгу лукыхъагъ, шӕхъац лужъу шӕуцӕлӕбзӕу телъыр мӕзӕ зытӕлӕу зыныбжъ шъынӕм ыц фӕдӕу тӕлӕгъоштыгъ. Шӕу дӕдӕ ӕлӕгъоу къышигъӕхъоу къыфӕдӕгъу дӕдагъ. Зыгорӕ къырилон зыхъукӕлӕ, «А сишӕлӕгъу закъу» ылӕти, къыригъажӕщтыгъ. Нӕфсӕт ыцӕми ымышӕлӕрӕм фӕдагъ, гъӕшӕуацӕу «синӕфӕкӕлӕ» къӕджӕщтыгъ.

Ежъыри шӕлӕгъӕу имашӕло ыгу къышизӕкӕлӕнӕгъӕхӕгъ, ыпкыны-лӕнӕхӕр зӕлӕкӕлӕгъӕхӕгъӕх. Хӕт къырилонӕри къыхӕхъажъыным илоф тетыжыгъӕп. Псӕогъу зыщызӕфӕхъуштыгъ мафӕр къӕсыфӕ ышӕуабӕ дашӕу ытхъацӕмӕ римыгъӕкӕлӕ зӕхъум, ежъыри арыти зыфаер, Аскӕр дӕкӕлогъагъ.

Апӕр лӕхъаным Аскӕр кызӕрӕфыщытыгъӕм нахъ дӕгъу улъыхъужыныу щытыгъӕп. «Лӕпызымӕ ыукӕлӕным тешыныхъӕу» зыфӕлорӕм фӕдагъ. Фӕлӕкӕлӕнӕу щытмӕ, шӕоигъонкӕлӕ ышӕмӕ, зӕкӕлӕ фыгъӕцӕкӕлӕным зӕрӕфӕхъазырыр ышӕлӕшъ зыгъӕхъухӕрӕр илӕ рилӕгъуылӕщтыгъ. Аужыпкӕм, иамал кызӕримыхъыщтыр зыдӕшӕжъыны, «ошӕогум лӕагъу ит жъуагъор кысфӕхыхъ» риломи, ыгъӕцӕкӕлӕным зӕрӕфӕхъазырыр ыушӕфъыщтыгъӕп. Ежӕ кызӕрӕщыхъуштыгъӕр зыкӕлӕхӕопсырӕр зӕкӕлӕ къыдӕхъуштыгъ, на-сыпышӕло хъуштӕу ары. Ау...

Алӕанасын, а гушыӕлӕр адыгабзӕм хӕмытыгъӕмӕ! А «ау» мыгъор ары зӕкӕлӕ къызӕпырызгъазӕрӕр, ыпӕкӕлӕ илӕ кызӕрӕфъыщытыгъӕм зӕхъокӕлӕныгъӕу афӕхъухӕрӕм шӕхӕу гу алытагъ. Гъӕшӕуабзӕр щыгъу-пшӕжыгъӕм фӕдагъ. «Синӕфӕкӕлӕ» къӕджӕжыщтыгъӕп. Лӕплӕ къырищӕкӕлӕу, къӕбӕоу кызӕрӕхӕкӕлӕр зӕгъорӕ дӕдагъ. Нахъыбӕрӕмкӕлӕ ыкӕлӕ къыфигъа-зӕти гӕлӕыщтыгъ.

Ахӕр гукъӕошхоу бзылфы-

гъӕм зыдылӕгыгъӕхӕми, нахъ зыгъӕгъумӕкӕлӕни къыфыкӕо-кыгъ. Чӕщыр хӕкӕлӕтӕфӕ къӕмыкӕлӕжъӕу, чӕщыри къӕтӕу илӕ шӕн кыштагъ. Ащ хӕлӕри, бзылфыгъӕ ныбжыкӕлӕ горӕм ыдӕжӕ зӕрӕкӕлорӕри ышӕлагъ. Убзылфыгъӕу уилӕ ар кыуи-шӕмӕ, ухӕткӕи щӕлӕгъошӕлӕп, лӕшӕу зӕридзӕщтыгъ, ау илӕ зыдӕжӕ кӕлорӕр ӕжӕ нахъ дахӕмӕ, дахӕм ӕмыхъуапсӕрӕ зымылӕу алошъ, зыгорӕуштыгъу фыгъӕгъун-кӕи хъуштыгъ. Ежӕ илӕс заулӕкӕлӕ зӕрӕнахъыкӕлӕр мыхъумӕ, нӕмыкӕлӕкӕ къызфӕлӕштӕн фӕдӕ ӕплӕгъуылӕщтыгъӕп. Ежӕ блӕхӕопсыкӕлӕу илӕ ащ зӕрӕпылӕыр зӕримыпӕсыжъӕу шӕшӕхъӕкӕуагъ.

Ары, янӕжӕ къыриуагъӕхӕм зӕрарихъылӕагъӕр ышӕлӕшъ къӕхъугъ. Кӕщыгъор икӕи зӕрӕукӕыр кыхъагъ. Ары, «а!» зыщиложъын чыплӕ иуцуагъ. Ау сыда ӕжӕ ышӕн ылӕкӕлӕщтыр? А упчӕлӕм иджӕуап къыфӕмыгъотыщтыгъӕр. Зы хӕкӕлӕлӕ закъу щылӕу къышчыщтыгъӕр, «Узылӕыкӕлорӕ бзылфыгъӕм зӕгъӕзӕгъ» илӕ рилонышъ, щигъӕзыеныр, янӕ дӕжӕ кӕлӕжыныр ары. Ау, зы лӕныкӕокӕлӕ, цыфхӕм алоштым къызӕтырилагъщтыгъ. Ежӕ илӕ щигъӕзыягъӕу ӕлокӕлӕ, зышӕлӕшъ хъун къахӕкӕлӕщтӕп. Лӕым кызӕритӕлӕпшыжыгъӕр зӕримыпӕсыжъӕу ӕжӕ щигъӕзыягъӕу ӕлоу ары алоштыр. «Лажӕ имылӕу шӕлӕгъӕм лӕым кытӕлӕпшыжыщтыгъӕп» зӕра-лоштыри зӕрипӕсыжыырӕп. Ащ дакӕлоу, илӕ зыдӕжӕ кӕлорӕ бзылфыгъӕм кӕлӕщыгъоу фыри-лӕм гъунӕ фӕхъунышъ, ежӕ зыкыфигъӕзӕжъыными щыгу-гъыщтыгъ. Ау ащ иуахътӕ кызӕрӕмысыхӕрӕм зӕхицӕлӕу, хъын онтӕгъу дӕдӕ горӕ ыплӕлӕу илӕу кыздырегъацӕлӕу кышчыхъоу, гугъу хӕтӕу игъашӕлӕ кӕлӕщтыгъ. «Алӕанасын, сянӕжӕ сӕдӕлун фӕагъ» зӕриложъы-щтыгъ.

Театрэмрэ щылыныгъэмрэ

Жъыр дгъэлъаплэзэ,
кIэм тешлушIэн

КIэлэцIыкIухэм афэгъэхьыгъэ фестивалэу «Театральное Зазеркалье» зыфилорэр ятIонэрэу Адыгэ Республикэм шыкIуагъ. МэфитIум кыкIоцI театрэхэм яспектаклэхэр Мыекъуапэ кыщагъэлъэгъуагъэх. ХагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр кыдзэыхыгъэхэм шлухъафтынхэр афашыгъэх.

Фестиваль-зэнэкъокъум ижюри пэщэныгъэ дызезыхъагъэр республикэм и Къэралыгъо филармония идириктор шъхалэу Лышэ Рустем ары. Культурэм илофышIэхэу Шэуджэн Бэлэ, Туренкэ Адыф, Зыхъэ Заурбий, Ацумышжэ Сарэ, Шъхьаплъэкъо Къэсэй, Алена Поповар, ЛыхъукIэ Андзаур жюриим хэтыгъэх.

Къэгъэлъэгъонхэр филармонием, Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцIэ зыхьырым, Камернэ музыкальнэ театрэу А. Хъанэхум ыцIэкIэ щытым ащызэхъагъэх. КIэлэцIыкIухэр, ны-тыхэр, искусствэр зышлогъэшIэгъонхэр спектаклэхэм ягуапэу яплъыгъэх. Творческэ лoфшIэгъэ анахь дэгъур кыхыхыгъэным фэшI жю-

рим изэхэсыгъохэм зэфэхьысыжхэр ащашыгъэх.

Жюриим итхъаматэу Лышэ Рустем зэхэхэм кызырэрэщилуагъэу, театрэ пэпчэ фестивалым дэгъоу зыфигъэхъазырыгъ. Апэрэ чIыплэхэр кыдзэыхыштхэр кыхыхыгуае афэхъугъ. Спектаклэхэм уагъэгупшысэ, плуныгъэ мэхъанэу ялэр щылыныгъэм дештэ.

Къэралыгъо филармониемкIэ нысхъапэхэм ятеатрэу «Дышъэ кышынэм» КIуращынэ Аскэрбий ытхыгъэм техыгъэу щагъэуцугъэ къэгъэлъэгъонэу «Жъы зымылэм кIэ илэп» зыфилорэм апэрэ чIыплэр фагъэшъошагъ, пащэр Нэгъой Азэмат.

АктерхэмкIэ ансамблэ анахь дэгъукIэ алытагъэр Урыс къэ-

ралыгъо драматическэ театрэу А. Пушкиным ыцIэкIэ щытым икъэгъэлъэгъонэу «Дышъэ лункIыбзэжыер» ары.

Режиссер Iофыгъохэр анахьшлоу зэзыгъафэгъэхэр Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцIэ зыхьырым ары. С. Хъунагом ытхыгъэм техыгъэ спектаклэу «Зи-усхъаныр орэпсэу!» зыфилорэр артистхэм къашыгъ.

Лъэпкъ драматургием режиссерым илэпэлэсэныгъэ анахь дэгъоу зэрэцагъэ-федагъэм фэшI Камернэ музыкальнэ театрэу А. Хъанэхум ыцIэ зыхьырым шлухъафтын фашыгъ. Н. Къуекъом ытхыгъэм техыгъэу «Цэлунэжыимрэ шъэ-ожьыимрэ» театрэм кыгъэлъэгъуагъ.

Музыкэр зэгъафэгъэу нахьшлоу кызыщагъэлъэгъуагъэхэр А. КIуращынэм ипъесэу «Жъы зымылэм кIэ илэп» зыфилорэмрэ Урыс драматическэ театрэу А. Пушкиным ыцIэ зыхьырым инспекталэу «Дышъэ лункIыбзэжыимрэ».

СурэтышI анахь дэгъоу кыхыхыгъэр Сихъу Рэмэзан.

Актер анахь дэгъухэу алытагъэхэр Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцIэ зыхьырым иартисткэу Джымэ Заремэрэ Урыс къэралыгъо

театрэм иартистэу УдыкIэко Ислъамрэ.

Ролэу къашырым нахьшлоу кызылэхыгъэнымкIэ, образым куоу хэхъэгъэнымкIэ артистхэр зэнэкъокъугъэх. Камернэ музыкальнэ театрэм иактрисэу Галина Лодяновар жюриим кыхыгъэщыгъ.

ХагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр кыдзэыхыгъэхэм кубокхэр, щытху тхылхэр аратыжыгъэх.

Адыгэ Республикэм культу-рэмкIэ и Министерствэ иотдел ипашэу Шэуджэн Бэлэ, Урысыем итеатрэхэм ялофышIэхэм я Союз икъутамэу Адыгеим щыIэм ипашэу Зыхъэ Заурбий, республикэм и Къэралыгъо филармоние идириктор шъхалэу Лышэ Рустем, Камернэ музыкальнэ театрэм ихудожественнэ пащэу Сулейман Юныс, Лъэпкъ театрэм ихудожественнэ пащэу Шъхьэлэхэу Светланэ, нысхъапэхэм ятеатрэу «Дышъэ кышынэм» ихудожественнэ пащэу Нэгъой Азэмат, нэмыкIхэр пчэгум кыхыхъагъэх, фестивалым осэ ин фашыгъ. Шэуджэн Бэлэ кызыррилуагъэу, ящэнэрэ фестивалым зыфагъэхъазырынэу аублагъ, бэ-шлагъэу агъэуцугъэ спектаклэхэм ямызакъоу, кIэу къагъэлъэгъоштхэм тязжэшт.

Сурэтхэр зэхэхэм кыщытетхыгъэх.

Зэхъыщагъэр
ыкIи кыдзэ-
гъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащы-псэурэ тилъэкъэгъу-хэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер
зыхъышIэр:

385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шъхалэм

иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-

пшъэдэкIыжэ зы-

хыырэ секретары:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыплэ гъэlorы-

шIаплI, зэраушыхъа-
тыгъэ номеры

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у

«Полиграф-ЮГ»,

385000,

кь. Мыекъуапэ,

ур. Пионерскэр,

268

ЗэкIэмкIи

пчъагъэр

5063

Индексхэр

52161

52162

Зак. 173

Хэутыным

узщыкIэтхэнэу щыт

уахьтэр

Сыхъатыр 18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ

уахьтэр

Сыхъатыр 18.00

Редактор

шъхалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхалэм

иапэрэ гуадзэр

МэщIэкъо

Сайд

ПшъэдэкIыжэ

зыхыырэ

секретары

ЖакIэмыкIо

Аминэт

Дзюдо

Емкъужэ Мыхъамэт, Лафышъэ Ислъам, Даур Анзор,
Делэкъэрэ Рустам.

Зыр мастер,
медальхэр...

Урысыем дзюдомкIэ ишIэжэ турнирэу Невинномысскэ шыкIуагъэр ти УIэшыгъэ КIуачIэхэм, хэгъэгъу кIоцI Iофхэм кьулыкъур ащыхысэ фэхыгъэхэм афэгъэхьыгъагъ. ЗэлукIэгъухэм апэрэ чIыплэр къащыдзэыхыгъэхэр Урысыем спортымкIэ имастер хъугъэх.

Башкирием, Самарэ хэкум, Къыблэ шьолъырым, Темыр Кавказым ябэнэкIуи 170-м нахьыбэ Невинномысскэ щызэлукIагъ. Илъэс 18 зыныбжьхэр ыкIи ащ кьехъугъэхэр алырэгъум щызэлукIагъэх. Адыгэ Республикэм ибэнэкIуи 7-мэ медальхэр къыдахыгъэх.

Килограмм 73-м нэс къэзыщэчырэмэ якуп Лафышъэ Ислъам апэрэ чIыплэр кыщыфагъэшъошагъ, Урысыем спортымкIэ имастер щытхуцIэр къыфауыгъ. Ащ бэнэгъуи 5 илагъ. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкIэ и Институт И. Лафышъэм кыуыхыгъ, магистратурэм ишIэныгъэ щыхе-

гъахъо, тренер-кIэлэегъаджэу ипашэр Нэпсэу Бислъан.

Тиреспубликэ ибэнакIохэу Делэкъэрэ Рустам, кг 73-рэ, Даур Анзор, кг 73-рэ, Ильгар Азимовыр, кг 60, Дэхъу Азэмат, кг 66-рэ, Ингуш Владимир, кг 90-рэ, Хъакурынэ Хъазрэт, кг 100-м кьехъу, ящэнэрэ чIыплэхэр къыдахыгъэх, тренер-кIэлэегъаджэхэу Адынэ Алы, Нэпсэу Бислъан, Бастэ Сэлым, Беданэкъо Рэмэзан япашэхэу къэкIошт зэлукIэгъухэм зафагъэхъазыры.

Къэбэртэе-Бэлъкъарым щыпсэурэ Емкъужэ Мыхъамэт зэнэкъокъум исудья шъхалэу щытыгъ, тиспортсменхэу бэнаплэм къащыхъэщыгъэхэм къафэгъушлуагъ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.